KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 16 Stycznia. V. S. ROKU 1807

S. PETERSBURG V. S. d. 4 stycznia. GM. Szewicz przyięty do służby umieszcza się w armii. Maior Podpriadow będzie kommendantem Kazańskiego półku muszkietyerów. Zmarły Półkownik Tichanow wymazuie się z rang listy. Półkownik Osten Sacken uwolniony od służby z mundurem. Pruskiey służby GM. Pfuhl przyięty do Rossyiskiey z równą rangą. Wyznaczeni kommendantami półków: Pereasławskiego dragonii Półkownik Kinson. Odeskie o muszkietyerów Półkownik Kniper. Sardyńskiey służby Porucznik Musso do Rossyiskiey przyięty; wymazany z rang listy zmarły Półkownik Gudim. Uwalniaią się od służby Półkownicy Witt i Karataiew z mundurem. Metropolita Unickich Kościołow Hierakliusz Lisowski w nadgrodę d ugich i ważnych zasług ozdobiony orderem S. Anny 1 Klassy.

Następuiący obywatele ofiarę dla oyczyzny uczynili dla oporządzenia i uzbroienia woysk ziemskich. Ober Kammerher Stroganow 40 t. rubli na raz ieden. Aktualny tayny Konsyliarz Bezborodko 10 t. rubli. Admirał Balle po 200 rubli co miesiąc do końca woyny. Admirał Uszakow 2 t. rubli na raz, 5 armat metallowych z porządkiem zupełnym i kitkę bryllantową darowaną iemu od Sultana Tureckiego. GM. Aprelew po 100 rubli co miesiąc dopóki woyna trwać będzie. GM. Ertel tysiąc rubli na raz, a dopóki utrzyma się milicya 500 rubli co rok. Ober berg Hauptman Połtoracki 2 0 rubli na raz. Aktualny stanu Konsyliarz Olenin 2 t. rubli na raz i 2 armaty z porządkiem zupełnym. Wice Prezydent Akademii kunsztów Czekalewski 250 rubli na raz, i trzecią część gaży roczney, dopóki woyna się przedłuży. Aktualny stanu konsyliarz Engel dopóki utrzymywana będzie milicya, całą gażę roczną 54 o rubli. Aktualny stanu konsyliarz Chwostow 00 rubli. Aktnal y stanu konsyliarz Rostowców 100 pudów ołowiu.

Od armii zagraniczney pod kommendą Generała kawaleryi Benigsena, przysłane wiadomości donoszą, że od d. 4 grudnia, w którym woyska Rossyiskie otrzymały nad nieprzyiacielem zwycięztwo w Pułtusku, do d. 27 tegoż miesiąca nic się nie zdarzyło uwagi godnego.

COPPENHAGA d. 16 grudnia. Mieliśmy tu niedawno burzę straszliwą, która więcey 20 okrętów kupieckich do Cattegat zapędziła: z tych kilka osiadło na piasku. Dziś przybyła korweta Angielska przynosi wiadomość iż eskadra tego narodu z 3 okrętów liniowych złożona i kilku fregat zmierza do Sundu, i iuż znayduie się na morzu północném; pomieniona korweta krótko spocząwszy w porcie naszym, pośpieszyła do Gothenburga niosąc ważne depesze do rządu Szwedzkiego.

Zdziwiło narod Duński niespodziane doniesienie, iż woyska Francuzkie wysłane z Hamburga osadziły Husum i Toenningen porty Holsztyńskie; tym sposobem Anglicy tracą nie tylko składy niezmierne towarów swoich, aleteż kommunikacyą z miastami Niemieckiemi handlową. Kapitan Upton krążący przed uściem El y oświadczył, że dopóki nowych rozkazów nie odbierze od Admiralicyi z Londynu, samym tylko statkom, które zboże niosą, zawiiać dozwoli: iuż zaś towary Francuzkie i Angielskie zatrzyma; pierwsze dla szkodzenia handlowi i nieprzyiacielskiey żegludze; drugie ażeby nie dostały się w zdobycz Francuzom w Hamburgu stoiącym. Pogłoski o przyszłém zamknięciu portów całego Królestwa Anglikom, osadzie Sundu, i zyskownych obietnicach, które za tę powolność miały być uczynione następcy tronu, wiary u nas nie znayduią. Widziemy iednak przygotowania u nas obronne: część znaczną Duńskiey flotty pilnie uzbraiać kazano.

Podróżni przybyli od brzegów Scanii donoszą; że w całey Szwecyi woienne są odgłosy; wiele konnych i pieszych regimentów z odlegleyszych stanowisk ruszono; gwardye nawet rozkaz odebrały wyciągać z Stockholmu, zapewne do pomienioney prowincyi; dywizya broniąca Stralsund i wyspę Rugen ma być znacznie powiększona. Następca tronu Duńskiego w Kiel bawi, gdzie niedawno audyencyą dawał posłowi Francuzkiemu. Do kommendanta zaś stolicy naszey przysłał zalecenie, ażeby twierdze opatrzył, wały armatami osadził, straż pilną czynił, to samo wykonać naypilniey zaleca w zamku Cronenburg, i porcie Helsingoer.

LONDYN d. 10 grudnia. Zaczyna się obiaśniać wątpliwa dotąd wiadomość o Francuzkiey eskadrze, którą w Gibraltarskiey ciaśninie postrzedz mieli Anglicy: z Maltańskiego portu przysłane listy donoszą, iż nieprzyiaciel uzbroił w Toulonie, i wysłał na morze środziemne 2 okręta liniowe, 3 fregaty, 2 korwety. Rozumiało wielu, sam nawet Collingwood był tego rozumienia, że Francuzi płyną do ciaśniny Dardanelskiey w zamiarze taiemnym, przeto roz azał Admirałowi Louis pośpieszać w te strony z 3 okrętami liniowemi, 2 fregatami. Tymczasem nieprzyiaciel podobno zamiast wschodu żeglował na zachod; i iak się domyślamy, pokazał się pod Gibraltarem, o którego obrótach pewnieysz wiadomość da wkrótce Collingwood.

Czynności G. Miranda są ieszcze taiemnicą dla nas; nie wiemy nawet gdzie się znayduie teraz; domyślaią się niektórzy, że krąży niedaleko brzegów Ameryki Hiszpańskiey, ponieważ z Barbados do Curassao Admirał Cochrane wysłał 2 okręta liniowe i 2 korwety, które wesprzeć maią przedsięwzięcie iego. Lecz ta wiadomość ieszcze być może nierzetelną, iak była tyle razy; rzecz albowiem niewątpliwa że rząd Angielski dotąd nie oświadczył się głośno za proiektem, który całą Amerykę odrywa od Monarchii Katolickie-

go Króla. Admiralicya gotuiąc liczne eskadry, które w pogodnieyszey porze maią zaczynać wielorakie wyprawy, uzbroić kazała wszystkie gallioty i bombardyerskie statki, iakie w portach naszych znaydować się mogą, zkąd łatwy wniosek, że nieprzyiacielskie porty szturmowane być maią silniey niż dotąd bywały od początku woyny. Admirał Hood na okręcie Centaur od 74 armat wyszedł pod żagle z Portsmouth do Jndyi zachodniey. Ministrowie nasi częste rady odprawuią, których przedmiotem iest wyrok zamykaiący Angielskie wyspy. Ponieważ X. d' Yorck wydał rozkaz urzędnikom wybieraiącom rekrutów i ludzi zdatnieyszych z milicyi na dopełnienie woyska regularnego, ażeby przez wzgląd na gwałtowne okoliczności, w iakich znaduie się narod, przyśpieszyli dzieło swoie, odnowiła się pogłoska, że Jerzy 3 wyszle na wiosnę armie Angielskie do Europeyskiego lądu, ażeby dzielnie wspieraiąc zamiary zprzymierzeńców, otworzyły handel wolny ziomkom swoim.

Do Plymouth i flotty kanałowey, która pod Brestem krąży, posłano rozkaz, ażeby z obu mieysc kilka okrętów liniowych i fregat dano Admirałowi Hood; ten ma przedsięwziąć ważne dzieło w Ameryce, iakie, zostawmy czasowi.

Bunt Jrlandzki dawno iest przytłumiony; mieszkańce iednak nigdy sercem nie łączyli się z Anglikami; akt Unii dwóch narodów, odrzucone prozby, odmówione Katolikom obywatelskie swobody, liczbę nieukontentowanych pomnożyły. Rząd ostrzeżony o zamysłach szkodliwych domowey spokoyności kazał wielu aresztować. Wieśniacy głośno powstaiąc od niedawnego czasu, na kilku mieyscach odbili więzienia; wysłane woysko regularne, ażeby rokosz uskromiło, walczy z gminem; powodzenie obu stron niewiadome, Zdaie się, że Jrlandczykowie nie maią ieszcze zamiaru podnieść bunt powszechny, i wyłamać się z pod zwierzchności naszey; sami tylko, iak słychać, ludzie do płacenia dziesięcin dobr ziemskich dziedzicom obowiązani, usiłuią gwałtownym sposobem uwolnić się od powinności którą zawsze mieli za uciążliwą.

NEAPOL d. 2 grudnia. Massena z główney kwatery Monteleone doniosł Józefowi Buonaparte, iż Angielscy wodzowie bawiąc w Sycylii, powtórną wyprawę przedsięwzieli do Calabryi, chcąc mieszkańców prowincyi wyniszczoney ledwie uspokoionych po kilko miesięcznem krwi przelewaniu, pociągnąć do powstania drugiego. Tym końcem przy końcu listopada pod zamkiem Scylla wysadzono na ląd 3 t. żołnierza, w części znaczney konnego; i tegoż czasu druga dywizya pierwszey równa, w połowie z Anglików i Sycyliczyków złożona, pod Sagri z okrętów wystąpiła. W obu mieyscach nie powiodło się przedsięwzięcie. Do Scylla ruszył G. Regnier z przewyższaiącą potęgą, i nie daiąc czasu nieprzyiaciołom do łączenia się z Calabrami, zwiodł bitwę; to samo pod Sagri uczynił Półkownik Guzi z legionem Corsykańskim i gwardyą narodową miasta Camarola. Krwawych rozpraw ten był skutek, iż nieprzyiaciel słabszy liczbą, odporu dać nie mógł, i po krwawem spotkaniu i wielkiey walczących klęsce, która ieszcze ogłoszona nie iest, Anglicy i Sycyliczykowie powrócili na okręta swoie. Czekamy wkrótce dokładnieyszego opisania tych zdarzeń bardzo ważnych dla wnętrzney spokoyności kraiu naszego: mianowicie Calabryi.

MEDIOLAN d. 13 grudnia. Z Francuzkich departamentów tak wiele przyprowadzono do nas młodzi nowozaciężney, że wszystkie regimenta narodu tego we Włoszech północnych i w Neapolu stoiące mogą być dopełnione. Nadto ieszcze przez Piemont wyglądamy wkrótce przyiścia półków kilku nowych, które maią być użyte do osadzenia nadbrzeżów Adryatyckiego morza od Wenecyi do Calabryi. Takiey liczby zbroynego ludu utrzymywanie byłoby uciążliwe i nieznośne mieszkańcom naszym, gdyby się nie zmnieyszała codzień prawie. Prócz znaczney dywizyi, którą niedawno G. Espagne wyprowadził z prowincyi dawniey Weneckich do Brandeburgii, co raz nowe oddziały za nim następuią, zmierzaiąc do Niemiec północnych. G. Marmont od d. 3 listopada znayduie się w Zara lub Spalatro; żołnierzy Francuzkich niewiele ma w Dalmacyi; nic tu nie zdarzyło się ważnego.

CONSTANTINOPOL d. 9 grudnia. Rzetelne było doniesienie kommendanta zamków Dardanelskich, o postrzeżoney w blizkości obcey eskadrze, trafny domysł że Angielską widziano. Wkrótce po weyściu do stolicy Kapitana Baszy z okrętami odprowadzonemi z Egiptu, stanoł przed pomienioną ciasniną Admirał Louis, maiąc z sobą 7 okrętów liniowych, kilka mnieyszych statków, i natychmiast wysłał fregatę Endymion od 44 armat z doniesieniem do Porty. D. 30 listopada sam na okręcie Canopus od 84 armat tu przybył, witany ze wszelką uczciwością. D. 7 był u niego na obiedzie Kapitan Basza. Niewiadomo iaki iest cel tey podróży, i iak długo zabawi u nas Admirał; domyślamy się, że chce utwierdzić przyiazne związki między Portą, Brytanią W. i Mocarstwami z nią zprzymierzonemi. Eskadra zaś Angielska na kotwicach stoi w ciasninie Dardanelskiey: na wszystkich okrętach iest żołnierz lądowy, liczba nie znaioma. Wczora wiechał do Constantinopola poseł Hiszpańskiey korony Margrabia Almenara.

BELGRAD d. 25 grudnia. Ważne odmiany i przypadki zaszłe teraz w mieście naszém, odnowiły nadzieię, iż Serwia wezmie wkrótce postać spokoyną i wesołą. Niżeli do ich opisywania przystąpiemy, donieść naprzód należy, że d. 2 za naywyższém zezwoleniem Sułtana zawarty i podpisany iest pokoy między Portą i ludem Chrześciańskim prowincyi naszey; warunków być ma 24: które chociaż ogłoszone nie są urzędownie, pewność iest, iż wszystkie dla Serwianów pomyślne, iak były pożądane. Walna rada narodu tego donosząc o przypadku szczęśliwym żołnierzom, rozkazała wszystkim pośpieszać pod mury Sabacz i Belgradu, gdzie iuż ostatni akt krwawey tragedyi zbliżał się do końca, iakoż wkrótce miasto nasze uyrzało się opasane ludem prawie niezliczonym.

D. 4 do obozu przybywszy Czerny, kazał nazaiutrz aż ieszcze wezwać Kusanzy Alego do poddania twierdzy; lecz gdy odebrał odpowiedź hardą, że przez Jańczarów ma być broniona do upadłey; d. 8 zwoływa całą starszyznę Serwianów, i nakoniec odkrywa, iakim sposobem zdobyć Belgrad postanowił. Trzeba zaś wiedzieć, iż krótko przedtém uciekł z miasta do Chrześcian Konda Greczyn Officyer Kersylianów, ofiaruiąc ich wprowadzić do murów, ieśliby znaczną iemu nadgrodę zapewnić chcieli. Przyimuie ofiarę zbiega Czerny, tysiąc cekinów liczy natychmiast, więcey merównie dać obiecuie, skoro zamiar przyidzie do skutku. Zatém gotowano się do blizkiego szturmu; ludzie, drabiny, inne na-

rzędzia, armaty iuż stały na mieyscu upatrzoném, gdy nadeszła noc d. 12 ciemna, iakiey Konda pragnoł do wykonania układu swego.

O północy stawa na czele 300 wybranych Serwianów, i prowadzi ich z 12 zbiegłemi Kersylianami do bramy Banialuckiey; gdzie lud cały zostawuiąc w nieiakiey odległości, sam idzie do Turków straż trzymaiących, żal oświadcza, i prosi aby do miasta był przyiętym; ponieważ chce odtąd wierną służbą zagładzić pamiątkę przeszłego wiarołomstwa. Uwierzyli Muzułmanie, Konda przyięty, straż usneła; Greczyn zabiia Officyera; za danem hasłem zbiegaią się Serwianie: bramę otworzono w cichości; tak dalece iż Namiestnik Czernego Milloia był iuż w murach z 1800. ludu zbroynego, a ieszcze Turcy podeyrzenia nawet nie mieli o klęsce wiszącey nad niemi.

Zrobił się nakoniec rozruch, lecz ratunku nie było, 3 inne bramy otworem stały, przez które sam Czerny z bratem swoim Czarapic wtargnoł na czele 15 t. żołnierza wybranego. Ktokolwiek odpor czynił, zginoł od miecza, domy wszystkie na rabunek poszły. Część mieszkańców uciekała do wyższey twierdzy druga w polach szukała zbawienia. 400 Janczarów niestrwożonych nagłym przypadkiem i liczbą zwycięźców, zaieło szaniec, broniąc się odważnie. Lecz w okamgnieniu artyllerya Chrześcian niszczy okop, Turków 36 tylko w całości zostało których życiem darował Czerny. Resztę ludu zbroynego Kusanzy Ały wprowadza do zamku. Skończyło się dzieło przed godziną 3 z rana; ulice nazaiutrz i rynki postrzeżono usłane trupem i ranionemi z obustron; prócz Janczarów zgineło 300 obywatelów Belgradu. Zwycięźców niewiadoma klęska; lecz wszyscy płaczą podziśdzień nad zgonem niewczesnym namiestnika Czarapic, który kulą trafiony poległ; z Turków nayznakomitszy upadł Mehemed A a.

D. 30 grudnia. Czerny nie raz groził Kusanzy Alemu, iż ieśli szturmem wnidzie do Belgradu, nie przebaczy stworzeniom żyiącym. Te słowa mieli w pamięci obywatele; przeto kryli się iak mogli, unikaiąc pierwszych zapędów żołnierza zwycięzkiego, lecz gdy nastąpił rabunek domów powszechny, gdy Serwianie szukali na każdem mieyscu Turków utaionych, kobiety z dziećmi wychodząc z kryiówek padły do nog, prosząc o miłosierdzie. Odpowiedzieli żołnierze, iż z ludem bezbronnym nieprzyiaźni żadney nie maią; odebrawszy nadto przed szturmem zalecenie wyraźne od Czernego, ażeby niewiast i niemowląt nie krzywdzili, iakoż nic im się nie zdarzyło smutnego prócz przestrachu; sprzętów nawet kobiecych nikt się nie dotknoł; broń tylko, ammunicya, i własność zbroynych mężczyzn poszła na zdobycz.

Ogółem wzioł w mieście Czerny armat 27, 4 moździerze, 450 centnarów prochu, wiele kul i rozmaitey broni. Zaiowszy przedmieścia i całe miasto Serwianie, rzucili się niemieszkaiąc do sypania szańców, z których wyższą twierdzę szturmować mieli. Naprzód zaś przecięto Turkom kommunikacyą z Dunaiem, ażeby odebrać nie mogli z Semlina żywności. D. 13 powstał ogień z batteryi, który trwał bez przestanku do d. 17, wyiowszy nocy. D. 21 Czerny tysiąc ludu wyprawił na osadzenie wyspy na Dunaiu blizko twierdz leżącey, gdzie natychmiast batteryą założono. Co nazaiutrz postrzegłszy Janczarowie, strzelali potężnie. Czerny ze wszystkich stron razem ognia dawać rozkazał; dawno nic podobnego nie widzieliśmy w tych stronach. Nakoniec wieczorem słabieć zaczoł ogień obleżonych. D. 22 rano Kusanzy Ały oświadczył naczelnikowi Serwianów, że kapitulować pragnie; iakoż zawieszono wnet kroki nieprzyiacielskie; a d. 24 umówiły się obie strony.

Ze twierdza wyższa Belgradu d. 30 grudnia ma być oddana Serwianom, załoga Ottomańska z honorami woyskowemi wyciągnowszy, Dunaiem zaprowadzona będzie do Widdinu, pod strażą woysk Chrześciańskich; co żeby świątobliwie dochowano, obie strony dadzą sobie nawzaiem po 2 zakładników d. 28, którzy do swoich wolnie powrócą, skoro załoga przybędzie do Widdinu. Zdobywszy walną twierdzę Serwii stolicę Czerny, zwraca się do Sabacz; ten zamek chociaż dość warowny i w żywność opatrzony, odporu długie o nie uczyni zapewne; obrońcy naszym przykładem zastraszeni, zapewne poddadzą się rychło losowi przeciwnemu.

Pełnomocnik Sułtański Mohasil podpisawszy pokoy z Serwiańskim ludem w Semendryi, i zaleciwszy sam obecnie Kusanzy Alemu, ażeby się poddał, wyiechał do Constantinopola, gdzie miał zbawienne dzieło przyśpieszyć. Lecz stanowszy w Sophii spotkał gońca, i rozkaz Selima 3, ażeby traktat ręką Monarszą potwierdzony odniosł do Semendryi, gdzie ma zwołać starszyznę Serwianów, rzecz ukończyć zupełnie, i nie przybywać do stolicy, aż uyrzy Belgrad i Sabacz w mocy Naczelnika Czernego.

WIEDEN d. 10 Stycznia. W roku niedawno skończonym urodziło się w stolicy naszey dzieci 11109: umarło osob płci oboiey 20359, licząc szpitale: zaślubionych par było 2392.

Otrzymali dostoyność Szambelanów Cesarskich Grafowie: Brigido, Kauenburg, Baron Jmhof. Maior Werner zaciągnowszy się przed 45 laty za prostego żołnierza do woysk Austryackich, służył zawsze z wielką dystynkcyą, w nadgrodę teraz otrzymał dostoyność szlachecką. Rząd podał do wiadomości powszechney, że Pleban Romeher ofiarował summę 4500 złot. ryń. na fundusz dla dziatek prawdziwie ubogich parafii swoiey, ażeby z procentu pewna ich liczba wiecznemi czasy edukować się mogła.

O czynnościach woiennych gazeta dworska nic prawie nowego nie donosi, to wyiowszy, że niektóre dywizye woysk Francuzkich zbliżyły się do Wisły, inne przeszły na brzeg prawy teyże rzeki w Warszawie i Toruniu, po mostach naprawionych; inżenierowie zatrudniaią się obu miast utwierdzeniem. Margrabia Lucchesini i G. Zastrow, którzy iak wiadomo, traktowali przez czas bardzo długi o pokoy i zawieszenie broni, dzieła dokonać nie mogąc d. 10 grudnia przez Toruń udali się do Królewca.

RZYM d. 10 grudnia. Ociec S. niedawno miał tayny konsystorz na którym rozdał wiele Biskupstw, i innych dostoieństw kościelnych. W kraiu naszym panuie zupełna spokoyność, odtąd iak rokoszanie Neapolitańscy wkraczać do granic przestali. Rząd kraiu Łukieskiego i Piombino dozwala teraz Zydom przychodzić na osadę, co im podziśdzień prawami było zabroniono. Józef Buonaparte w Królestwie Neapolitańskiém ustanowił podatek gruntowy sposobem odmiennym od dawnego; ma teraz przynosić skarbowi 7 millionów dukatów kraiowych, czyli 28 mill. franków.

HAGA d. 18 grudnia. Odnawiaią się dawniey rzucone i zapomniane pogłoski, że kray Hollenderski znacznie ma być rozszerzony w granicach

swoich od wschodu, przez wcielenie Westfalii; iak dalekie będą granice nowe, nie wiemy; lecz woysko nasze w krótkim czasie powiększać musiemy; na ten koniec w domu i za granicą zaczęty iest werbunek. Dotąd mieliśmy tylko Generałów kilku; na przyszłość mieć będziemy 3 Feld Marszałków, 5 Generał Półkowników etc. ile ich narod nigdy nie liczył w nayszczęśliwszych czasac , gdy RPta 7 prowincyi sto tysięczne woys a utrzymywała na żołdzie swoim. Stopień Feld Marszałkowski otrzymać maią Generałowie: Daendels, Dumonceau, Nogués. Podobnym sposobem flotta nasza mieć zacznie 3 Admirałów: lecz niżeli przyidzie do tego, rząd myślić musi o pomnożeniu woysk lądowych, powiększeniu liczby zbroynych okrętów, która dziś tak iest szczupła, że nawet własnych osad bronić nie umiemy.

Nie mieliśmy także orderu kraiowego; d. 11 grudnia dwa razem ustanowiono, iedności, i zasługi; o czém Ludwik Buonaparte na pismie doniosł Wysokim Stanom; obydwa zarówno będą dawane osobom woyskowym i cywilnym. Pierwszy mieć powinien 30 kawalerów bez żadney pensyi, owszem koszt administracyi podeymą sami; order zasługi ma liczyć 50 Kommandorów, 300 kawalerów, i 60 t. złot. Hol. rocznego dochodu ze skarbu na pensye.

Handel nasz od początku woyny terazniejszey z Anglią zawieszony, utrzymywał się przecie za pomocą statków oboiętnych, dziś Hollendrom ten środek iest odięty, przez zabronioną pod surowemi karami kommunikacyą z Mocarstwami nieprzyiaznemi Francuzom. Odtąd żaden okręt bez pozwolenia wyższey zwierzchności wyniść na morze nie powinien, które nie inaczey dane będzie, aż pod zaręką nie zawiiania do zakazanych portów. Przybywaiące do nas z któreykolwiek strony okręta będą nayściśley przetrząsane, czyli towaru albotéż produktu, mianowicie Angielskie go nie wniosły; nic nawet dozwolonego wylądować nie godzi się bez wiedzy rządowey. Nakoniec rybackim łodziom pod żagle wychodzić zakazano, dopóki przez urzędników na to wyznaczononych nie będą przeyrzane.

PARYŻ d. 22 grudnia. Większa część armii Francuzkiey oddaliła się od granic oyczystych do Włoch i Niemiec; w kraiu nie wiele żołnierza regularnego zostało; ażebyśmy w każdym przypadku obronę mieli gotową, Napoleon wydał urządzenie nowe gwardyi narodowey; każdy obywatel zdrowy od lat 20 do 60 obowiązany iest służyć, wyiowszy urzędników, sędziów, i duchownych. W niektórych departamentach, iako to: Somme, Lys, Calais gwardya dzieli się na legiony. We wszystkich zaś może być użytą do potrzeby wnętrzney i polowey; w ostatnim przypadku porównywa się z woyskiem regularném co do karności, żołdu, i nadgrody.

Na rozkaz Napoleona Prefektowie zatrudniaią się teraz wybieraniem do woyska 18 letnich młodzieńców, których 80 t. przystawić kazano do obozu, nie czekaiąc nawet zwyczaynego czasu, miesiąca września. Miasta Francuzkie, które korzystały wiele z utrzymywania licznych garnizonów przed woyną, czuią skutki odeyścia żołnierzy za granicę. W stolicy naszey rząd wiele tysięcy robotników opłaca przy fabrykach i budowlach skarbowych; ku ozdobie miasta i wygodzie mieszkańców. Nie mnieysza czynność panuie w portach; wyrachowano albowiem, że w Brest, Toulon, Rochefort, Orient mamy do 30 t. ludu pracuiącego nad budowaniem woiennych okrętów.

Niepewna iest powieść, że rząd Francuzki Monarsze Katolickiemu pozwala do służby swoiey zaciągać i do Hiszpanii przeprowadzić 25 t. ienców u nas Pruskich; inni liczbę podnieśli do 50 t. dla których ten iedynie warunek iest położony, ażeby do samey tylko służby woyskowey użyci być mogli. Austryacki poseł Graf Metternich podziśdzień bawi w Paryżu. Kardynał Arcy Biskup Du Belloy list m okolnym wzywa całe duchowieństwo iego Dyecezyi, ażeby przy kościołach swoich otworzyli dobrowolne subskrypcye dla Xięży wieku podeszłego, iakoteż na Seminarya funduszem skarbowym nie opatrzone.

HAMBURG d. 22 grudnia. Osma dywizya wielkiey armii z Marszałkiem Mortier, głów 30 t. licząca znayduie się ieszcze w kraiu Meklenburgskim. G. Michaud bawiący u nas będzie Szefem dywizyi 9. którą zgromadzać zaczyna. Po wkroczeniu Francuzów do Husum i Toenningen, zaczęto mówić o bliskiem zamknięciu Sundu; niewiadomo iak wiele na tém traciliby Anglicy; to pewna, że kray Duński natychmiast postradałby osady swoie w Afryce, Jndyi wschodniey i zachodniey, nadto handel cały, cło zyskowne, i żeglugę; Coppenhaga i Cronenburg iak niedoskonale zamknąć mogą ciaśninę wspomnioną, dowiodł Nelson r 1801. Lecz gdyby nawet Dania zamknąć potrafiła nayściśley, zostanie wolna ieszcze żegluga przez Belt mianowicie większy, którędy Nelson w tymże roku część flotty swoiey z morza Baltyckiego odesłał do Anglii, prawie bez żadnego przypadku.

MAGDEBURG d. 18 grudnia. G. Eblé kommendant u nas Francuzki oświadczył, że ktokolwiek trwożące wieści między ludem rozgłaszać będzie tak o wypadkach politycznych, iakoteż o woiennych czynnościach, przez co narusza się spokoyność domowa, surowie ma być sądzony, ieżeli nie wskaże zródła, z którego wiadomość czerpał; słuchaiący nawet pod odpowiedzią osobistą donosić zwierzchnikom obowiązani, co i od kogo słyszeli.

CASSEL d. 24 grudnia. Po rozwiązaniu woysk Elektorsko Haskich, zburzeniu twierdz kraiowych Hanau i Marpurga, przeniesieniu wszystkich zbroiowni do Moguncyi, kommenderuiący u nas G. La Grange litując się niby nad losem nieszczęśliwym wielu Officyerów i żołnierzy, przez utratę służby dawney pozbawionych sposobu do życia, zaciągać zaczoł liczny regiment na żołd Francuzki. Rozeszła się natychmiast prawdziwa czy zmyślona nie wiadomo, pogłoska, że całe bez wyłączenia żadnego Elektorskie rycerstwo do nieprzyiacielskiey służby sposobem gwałtownym będzie zabrane. Ztąd powstał rozruch buntem grożący. Zabiegaiąc złemu La Grange dziś dwie odezwy razem wydał, w których oświadcza, że sami tylko ochotnicy będą przyimowani do formuiącego się regimentu; kto zaś służyć nie chce, ma żonę i dzieci, gospodarstwo, maiątek, zostanie wolny; słowem nikt poniewolnie brany nie będzie. Czekamy, iaki skutek sprawi ta odezwa na umysłach żołnierzy zbuntowanych, z któremi w niektórych mieyscach połączyło się pospólstwo.

HEIDELBERG d. 22 grudnia. Następca tronu Bawarskiego zakończywszy długą podróż do Włoch, Francyi, Hiszpanii, dziś z Strasburga tu przybył, i krótko zabawiwszy, na Darmstadt pośpieszył do Berlina.